

Изх. № 11-00-9
30.08. 2016 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Вх. № 274 КД 9/16
Дата 31.08.16

ДО
Г-Н БОРИС ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Изразяване становище на КНСБ по Конституционно дело
№ 9/2016 г. по описа на Конституционния съд на РБ

**УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

Ползвайки се от възможността, дадена ни с Определението на Конституционния съд (КС) от 29 юли т.г. по Конституционно дело № 9 от 2016 г. изразяваме писмено **становище** на Конфедерацията на независимите синдикати в България (КНСБ) по горепосоченото дело.

В началото ще си позволим да споделим, че доколкото единственият орган, който има право да **установява** противоречие на отделни закони или части от тях с Конституцията на Република България е Конституционният съд, за нас е смущаваща констатацията на молителя ВАС (виж искането, стр. 1), че той вече е „установил“ такова. Същевременно, не съзираме надеждни аргументи за подобно твърдение в съдържанието на искането, в т.ч. допълването му, въпреки ползването на аргументи от жалбата на стопанските субекти, подали я до ВАС срещу подзаконов акт.

В искането на Върховния Административен съд (ВАС), обект на Конституционно дело № 9/2016 г. се оспорва конституционността на решение на българския законодател, с което на гражданите е дадено право на избор за начина на осигуряване и реализиране на правото на пенсия за стаж и възраст и на ранно пенсиониране – или само чрез

солидарния фонд „Пенсии“, или и чрез фондовете на допълнителното задължително пенсионно осигуряване. Твърди се, че по този начин са нарушени принципите на правовата държава (чл. 4, ал. 1 КРБ) и се накърнява правото на гражданите на социално осигуряване, провъзгласено в чл. 51, ал. 1 на Конституцията. Твърди се и за нарушения на редица други текстове на Конституцията, някои от които, по наше мнение, са далеч от принципите, целите, предназначението и функционирането на социалното осигуряване (чл. 17, ал. 1 и ал. 3; чл. 19, ал. 1).

КНСБ не споделя твърденията на жалбоподателите и счита, че текстовете на чл. 4б, ал. 1; чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 са изцяло в рамките на правовата държава, в съответствие с Конституцията на РБ и в интерес на гаранциите за осигурителните права на българските граждани.

В подкрепа на горното ни принципно становище, предлагаме, уважаемият Конституционен съд да вземе предвид следното:

1. Както е известно, в предходни свои решения КС вече е постановил, че правото на гражданите по чл. 51, ал. 1 от КРБ може да се реализира единствено, чрез намесата на държавата и нейните органи, които са задължени да създадат законови и практически предпоставки за това (Решение № 21/1998 г.). Наред с това, КРБ провъзгласявайки правото на социално осигуряване като основно право на гражданите, по никакъв начин не указва реда, условията, принципите и организацията, за да се реализира това право (Решение № 5/2000 г.). **Конституцията не изисква задължително това да става и чрез допълнително задължително и доброволно пенсионно осигуряване, нито указва никакви съотношения между елементите от структурата на пенсионната система.**

Следователно, **неоспорим ангажимент и право** на социалната държава, на законодателя, е да се уредят тези въпроси, като се гарантират правата на гражданите и се охранят интересите на обществото. В тази връзка, **по Конституция законодателят е в правото си и е задължен да регулира обществените отношения, свързани с упражняване на социално осигурителните права като постоянно усъвършенства регулациите в съответствие с нуждите на социално-икономическата среда, избягването**

на финансови сътресения и последици от икономически или финансови трусове и с оглед отразяване на поуките от практиката. Не случайно в целия Европейски съюз, в т.ч. през общи насоки на европейските институции (Бяла и Зелена книга по пенсиите, Европейски стълб на социалните права и пр.), се провеждат пенсионни реформи и пенсионните законодателства на страните търпят постоянни изменения и допълнения.

С оглед на гореизложеното, тезата на ВАС, че при изменения и допълнения на осигурителното законодателство се накърняват осигурителните права на гражданите и принципите на правовата държава е необоснована. Законодателят не само е свободен, но и длъжен да вземе всяко решение в полза на тези права и с оглед всички текстове от Преамбюла на КРБ, особено абзац 3 (върховен принцип), а не само абзац 5. В този контекст предоставянето на избор за осигурените лица, чрез оспорваните от ВАС текстове, е ново утвърждаване на единствения „върховен“ принцип, закрепен в Преамбюла на Конституцията.

2. Възможност осигурените в допълнителното задължително обществено осигуряване лица да реализират правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст, като „пренесат“ натрупаните в индивидуалните им партии средства в солидарния фонд „Пенсии“ на ДОО, съществува още от 2000 година по отношение на осигурените в професионалните пенсионни фондове (ППФ) лица, които имат право на ранно пенсиониране (§ 4 от ПЗР на КЗОО/КСО). Това субективно право, гарантиращо **адекватен размер** на пенсията беше многократно защитавано и отстоявано от осигурените, в т.ч. чрез масови демонстрации и протести, в резултат на което срокът на действие на нормата беше неколкостранно удължаван от законодателя. От началото на 2016 година тази възможност (с въвеждането на чл. 4в КСО) е с постоянно действие. Такъв подход законодателят възприе не само по отношение на правата на осигурените в професионалните (чл. 4в КСО), но напълно логично и по отношение на осигурените в универсалните пенсионни фондове (чл. 4б). Това решение обогатява, допълва и по-добре гарантира правата на осигурените български граждани и не е плод на хрумване, а обективно съобразяване на законодателя със спецификата на функциониране на втория стълб на пенсионната система, основана на капиталов принцип и дефинирани вноски, което има определено въздействие върху

реализирането на правото на пенсия за българските граждани. Във връзка с тази промяна на осигурителното законодателство не може да се търси противоречие с чл. 6 ал. 2 КРБ, тъй като посочените закони възможности за избор се отнасят до всички граждани, които са в обхвата на задължителното пенсионно осигуряване, така както ги е определил закона: в ППФ – лицата, които работят в условията на първа и втора категория труд; в УПФ – родените след 31.12.1959 г., т.е. пред закона те са действително равни.

3. Твърденията на ВАС, че с правото на избор на осигурените в УПФ и ППФ лица да могат да избират дали да се осигуряват и в двата стълба или с оглед на личната си преценка и съображения да изберат осигуряване само в солидарния стълб (в случая с УПФ това може да бъде пререшено) се нарушава чл. 17, ал. 1 и ал. 3 КРБ, считаме за изкуствено конструирани и недоказани.

Трябва да се има предвид, че задължителното пенсионно осигуряване през 2000 г. с КЗОО беше разделено и части от него се предоставиха на допълнителното осигуряване в УПФ и ППФ. Осигурителните вноски за двата вида фондове, практически бяха отделени от осигурителната вноска в солидарния първи стълб. При универсалните фондове вноската бе и е за сметка на размера на тази в солидарния фонд „Пенсии“, а вноската за правото на ранна пенсия изцяло бе предоставена на избраните от осигурените в ППФ лица пенсионни фондове, макар че държавното обществено осигуряване не бе освободено от задължението за плащането на ранни пенсии, както бе посочено по-горе. Всички тези осигурителни вноски са част от себестойността на продукцията и/или услугите, осъществявани от трудещите се и в крайна сметка те се плащат от цялото общество. В този смисъл КНСБ не счита, че наличието на персонални, индивидуални лични сметки във фондовете от втория стълб дава основание да се смята, че натрупаните там средства са някаква неприкосновена лична собственост на осигурените лица. Последните не ги владеят и не упражняват фактическа власт върху тях. Те са само носители на правото на съответния вид пенсия и едва тогава, когато го придобият то се реализира с „помощта“ на натрупаните по партидите си средства – за сметка единствено на тези средства (срочна пенсия или допълнителна пенсия), или „пренасяйки ги“ в ДОО. Отделно от това, всички

премествания, трансфери между фондове или към ДОО и пр., се осъществяват въз основа на личната воля на осигуреното лице, на чието име е партидата. По същия начин тези средства, по волята на осигуреното лице, могат да се местят от едно управляващо дружество в друго, право което никога не е било оспорвано, дори от страна на жалбоподателите до ВАС.

4. Като изразител и представител на интересите на осигурените лица и на трудещите се изобщо, КНСБ счита недопустимо търсенето на реализация на нормите на чл. 19 от Конституцията през осигурителните права на гражданите. Социалното осигуряване, държавното обществено осигуряване, независимо от принципите на които е основано от законодателя, има единствено предназначение и роля гаранцията на осигурителните права на гражданите по реда и правилата, определени от законодателя. Вторият стълб на пенсионното осигуряване (и пенсионните фондове в него), макар че се управлява от частни субекти също е създаден не заради бизнеса и печалбите на тези субекти, а в името на гаранциите за осигурителните права на българските граждани, регламентирани в чл. 51 от Конституцията на Република България. В този смисъл оспорваните от ВАС текстове в КСО следват предназначението и целите на пенсионното осигуряване. Те са напълно в синхрон и с международните правни актове, по които Република България е страна. Препоръката в преамбюла към **Европейската социална харта (ревизирана)**, ратифицирана от Р България през 2000 г., постановява, че страните-членки на Съвета на Европа се споразумяват **да осигурят на своите народи социалните права, предвидени в Хартата и протоколите към нея, с цел да подобрят тяхното жизнено равнище и социално благосъстояние.** КНСБ смята, че в случая законодателят и държавата са се ръководили именно от принципите застъпени от преамбюла на документа и от основните текстове, касаещи правото на социално осигуряване.

Пенсиите за стаж и възраст, независимо дали са за ранно пенсиониране или не, в т.ч. тези, от втория стълб на пенсионното осигуряване, са присъщи и на обхвата и на Конвенция на МОТ № 102 за социална сигурност (минимални стандарти), 1952 г., която постановява минималните стандарти за 9-те основни осигурителни риска – покрити лица, обхват на риска, минимален размер на обезщетението за стандартен

Бенефициент и др. **КНСБ има обосновани съмнения, че без предприетите законодателни промени**, България няма да покрива минималните й стандарти, както по отношение гарантираност на получаване на пенсионното плащане, така по отношение минималния му размер. Това са показатели, които периодично трябва да бъдат следени и отчитани, в т.ч. коригирани в нужната посока чрез законодателни промени и допълнения, които да ги гарантират. Съгласно Допълнителният протокол по ЕСХ (ревизирана), към който България се е присъединила, **държавата е отговорна и длъжна да гарантира на своите граждани поне минималните стандарти по всички раздели от 102 Конвенция и периодично да се отчита за това.**

**УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

КНСБ апелира, при формирането на Вашето решение, да вземете предвид изложените в настоящото становище аргументи. Синдикатът разчита, че ще се ръководите най-вече от интересите на българските граждани и съгласно принципа за социалната държава, прогласен в преамбюла на Конституцията, ще зачетете правото и задължението на законодателя да полага усилия за повишаване адекватността на пенсионните плащания на българските граждани, да се грижи за финансовата стабилност и модернизиранието на социалноосигурителната си система.

Във връзка с всичко гореизложено, моля, да отхвърлите изцяло искането на тричленния състав на Върховния административен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 4б, ал. 1; чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване, като постановите, че същите не са в противоречие с Конституцията на Република България.

ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ